

Slimību profilakses un kontroles centrs

Pārskats par HIV infekcijas un AIDS epidemioloģisko situāciju Latvijā 2022. - 2024. gadā

Rīga, 2025

Autore:

Šarlote Konova, Slimību profilakses un kontroles centra Infekcijas slimību uzraudzības un imunizācijas nodaļas vecākā epidemioloģe

Redaktori:

Jurijs Perevoščikovs, Slimību profilakses un kontroles centra Infekcijas slimību riska analīzes un profilakses departamenta direktors

Ieva Rimšāne, Slimību profilakses un kontroles centra Infekcijas slimību uzraudzības un imunizācijas nodaļas vadītāja

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce obligāta.

© 2025, Slimību profilakses un kontroles centrs, Latvija

Slimību profilakses un kontroles centrs

Direktora p.i.: Dzintars Mozgis

Adrese: Dunties 22, Rīgā, LV 1005

Tālrunis: 67501590

E-pasts: pasts@spkc.gov.lv

Mājaslapa: www.spkc.gov.lv

Pārskata tapšanā izmantoti Slimību profilakses un kontroles centra, Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra, Pasaules Veselības organizācijas un Latvijas oficiālās statistikas (Oficiālā statistikas portāla) dati.

SATURS

I Pārskatā lietoto saīsinājumu saraksts	4
II Ievads	5
III HIV infekcija	6
3.1. Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi	6
3.2. Laboratorijās veikto HIV testu skaits	7
3.3. Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi sadalījumā pa dzimumiem	8
3.4. Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi sadalījumā pa vecuma grupām.....	9
3.5. Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi sadalījumā pa Latvijas reģioniem	10
3.6. HIV inficēšanās ceļi.....	11
IV AIDS.....	12
4.1. Jaunatklātie AIDS gadījumi.....	12
4.2. Jaunatklātie AIDS gadījumi sadalījumā pa dzimumiem	13
4.3. Jaunatklātie AIDS gadījumi sadalījumā pa vecuma grupām.....	14
4.4. Jaunatklātie AIDS gadījumi sadalījumā pa Latvijas reģioniem	15
V HIV infekcija ieslodzījuma vietās.....	16
5.1. Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi ieslodzījuma vietās.....	16
5.2. Laboratorijās veikto HIV testu skaits ieslodzījuma vietās.....	17
5.3. Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi ieslodzījuma vietās sadalījumā pa dzimumiem	18
5.4. Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi ieslodzījuma vietās sadalījumā pa vecuma grupām	18
5.5. HIV infekcijas gadījumi ieslodzījuma vietās sadalījumā pa inficēšanās ceļiem	19
VI Tuberkulozes, C hepatīta un HIV koinfekcija	20
6.1. Tuberkulozes un HIV koinfekcija	20
6.2. C hepatīta un HIV koinfekcija	20
VII Secinājumi.....	22

**I Pārskatā
lietoto saīsinājumu saraksts**

AIDS	— iegūts imūndeficīta sindroms
ART	— antiretrovirālā terapija
ECDC	— Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs (<i>European Centre for Disease Prevention and Control</i>)
ES/EEZ	— Eiropas Savienība/Eiropas Ekonomikas zona
HIV	— cilvēka imūndeficīta vīruss
PREDIA	— Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs
PVO	— Pasaules Veselības organizācija
SPKC	— Slimību profilakses un kontroles centrs

II Ievads

HIV ir cilvēka imūndeficīta vīruss. HIV vīruss vairojas, iznīcinot tās asins šūnas, kas atbild par imunitāti, un izraisa pastiprinātu imūnsistēmas novājināšanos. AIDS jeb iegūtais imūndeficīta sindroms rodas HIV infekcijas attīstības rezultātā. Šajā pārskatā tiek sniegta informācija par HIV infekcijas un AIDS epidemioloģisko situāciju Latvijā laika periodā no 2022.–2024. gadam.

Datu avots ir *Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuriem diagnosticēta HIV infekcija vai saslimšana ar AIDS* (turpmāk – Reģistrs), kas tika izveidots iepriekšējā HIV reģistra vietā un iekļauts PREDA reģistrā. Darbību Reģistrs sāka 2019. gadā. Pārskata tapšanā izmantoti arī ECDC, PVO un Latvijas oficiālās statistikas (Oficiālā statistikas portāla), kā arī Tuberkulozes pacientu reģistra un Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēmas dati.

SPKC saskaņā ar Ministru kabineta 2008. gada 15. septembra noteikumiem Nr. 746 “Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra izveides, papildināšanas un uzturēšanas kārtība” (turpmāk – Noteikumi Nr. 746) uzrauga informāciju par Reģistru. Noteikumu Nr. 746 6. punkts paredz, ka stacionārās un ambulatorās ārstniecības iestādes, kā arī ārstu prakses reģistra informācijas sistēmā tiešsaistes režīmā ievada un aktualizē datus par pacientiem, kuriem diagnosticēta HIV infekcija vai saslimšana ar AIDS, atbilstoši šo noteikumu 15. pielikumam.

Atšķirībā no iepriekšējā HIV reģistra, šajā ir priekšrocība, ka ārstam, kuram ir piekļuve reģistram, pēc papildus informācijas saņemšanas no pacienta, ir iespēja datus papildināt. Reģistrs veidots tā, lai datus tajā varētu ievadīt tiešsaistes režīmā, mazinājies slogs ārstniecības iestādēm, iepriekš bija jāaizpilda un jāsūta informācija papīra formātā. Tāpat samazinājies dokumentējamās informācijas apjoms par HIV/AIDS gadījumiem, dati ērti ievadāmi, reģistrs profesionāli lietderīgi izmantojams. Ņemot vērā, ka Reģistrā informācija tiek ielasīta no citiem reģistriem, ārstniecības personai samazinājies ievadāmās informācijas apjoms.

Atbilstoši Ministru kabineta 2006. gada 4. aprīļa noteikumiem Nr. 265 “Medicīnisko dokumentu lietvedības kārtība” ārstniecības personām, kurām nav piekļuves Reģistram aizpildīšanai tiešsaistes režīmā, ir jāziņo SPKC par HIV infekcijas gadījumiem, izmantojot 66. pielikumu “Paziņojums par apstiprinātu HIV infekcijas gadījumu”. Paziņojumu iespējams aizpildīt un iesniegt elektroniski vienotajā digitālajā epidemioloģiskajā sistēmā (EPID sistēma) vai aizpildīt papīra formātā un nosūtīt SPKC.

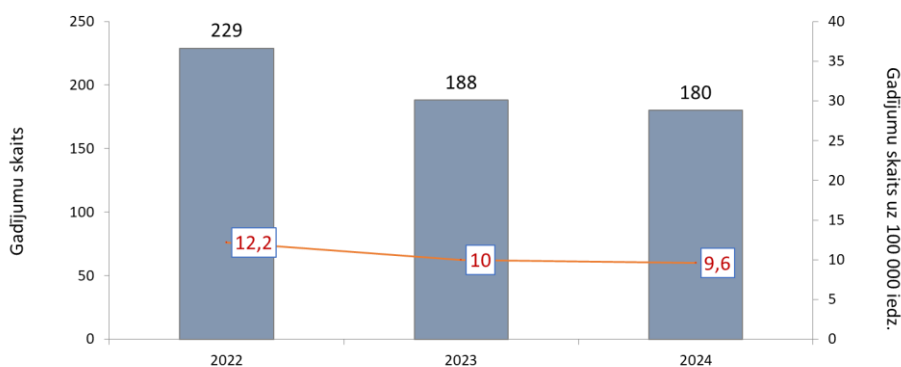
III HIV infekcija

3.1. Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi

No 2022.–2024. gadam Latvijā tika reģistrēti 597 jaunatklāti HIV infekcijas gadījumi, kas ir vidēji 199 gadījumi gadā. Redzams HIV infekcijas saslimstības samazinājums no 12,2 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju 2022. gadā līdz 9,6 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju 2024. gadā. Procentuāli 2024. gadā HIV infekcijas gadījumu skaits samazinājies par 21% salīdzinājumā ar 2022. gadu (skatīt 1. grafiku). Svarīgi uzsvērt, ka laboratorijās veikto HIV testu skaits šajā laika periodā ir pieaudzis (skatīt 3. grafiku).

1. grafiks

Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi Latvijā

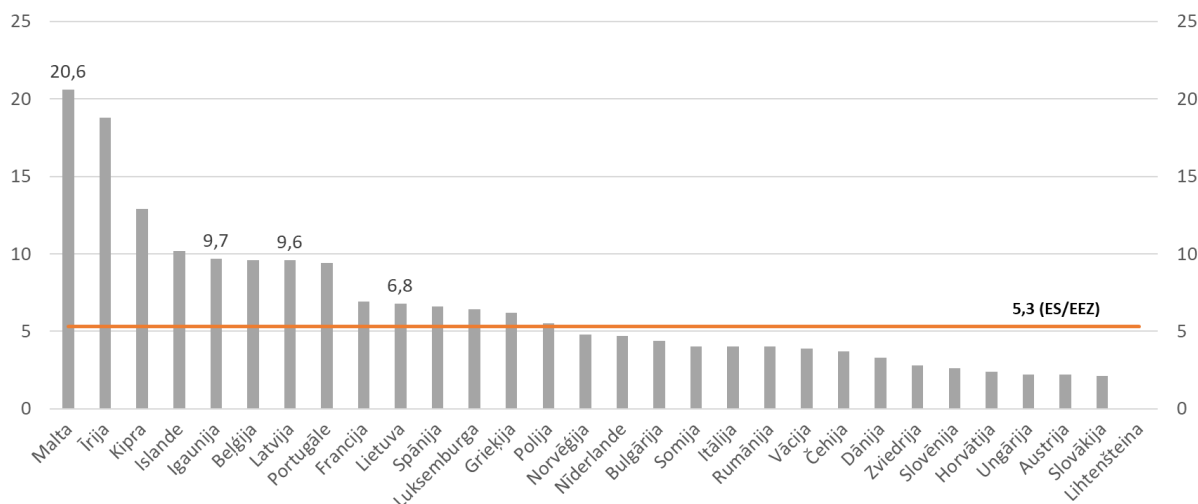

Jaunākie ECDC/PVO uzraudzības ziņojuma dati par 2024. gadu liecina, ka ES/EEZ valstīs vidēji bija 5,3 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju¹. Līdz ar to Latvija un Beļģija atrodas dalītajā sestajā/septītajā vietā pēc jaunatklāto HIV infekcijas gadījumu skaita uz 100 000 iedzīvotāju. Pirmajā vietā ir Malta ar 20,6 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju, piektajā vietā ir Igaunija ar 9,7 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju, desmitajā vietā atrodas Lietuva ar 6,8 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju. Latvijai joprojām ir izaicinājums tuvojies Eiropas vidējiem rādītājiem, lai gan tendence ir pozitīva, gadījumu skaitam samazinoties (skatīt 2. grafiku).

¹ https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/2025-Annual_HIV_Report.pdf

Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi ES/EEZ valstīs 2024. gadā uz 100 000 iedzīvotāju

(Datu avots: ECDC/WHO: Surveillance Report “HIV/AIDS surveillance in Europe 2025 (2024 data)”) Horizontālā nepārtrauktā līnija parāda ES/EEZ valstu vidējo rādītāju, kas ir 5,3 gadījumi uz 100 000 iedz.

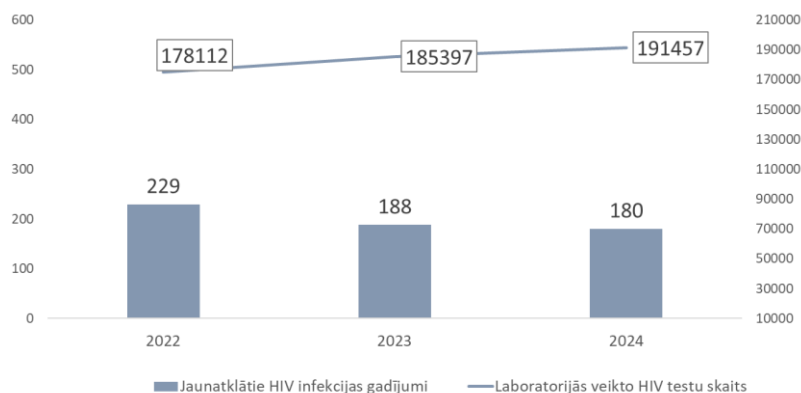

3.2. Laboratorijās veikto HIV testu skaits

Informētībai par savu HIV statusu ir izšķiroša nozīme, lai cilvēki savlaicīgi izmantotu HIV profilakses, ārstniecības, veselības aprūpes un sociālā atbalsta pakalpojumus. Laboratorijās veikto HIV testu skaits pēdējo gadu laikā ir pieaudzis – ja 2022. gadā tika veikti vairāk kā 178 tūkstoši testu, tad 2024. gadā vairāk kā 191 tūkstotis testu.

Līdz ar to būtiski, ka jaunatklāto HIV infekcijas gadījumu skaitam tiešām ir tendence samazināties, nevis samazinājusies to diagnosticēšana. Zemāk grafikā redzams, ka HIV jaunatklāto gadījumu skaits samazinās, bet laboratorijās veikto HIV testu skaits pieaug (skatīt 3. grafiku).

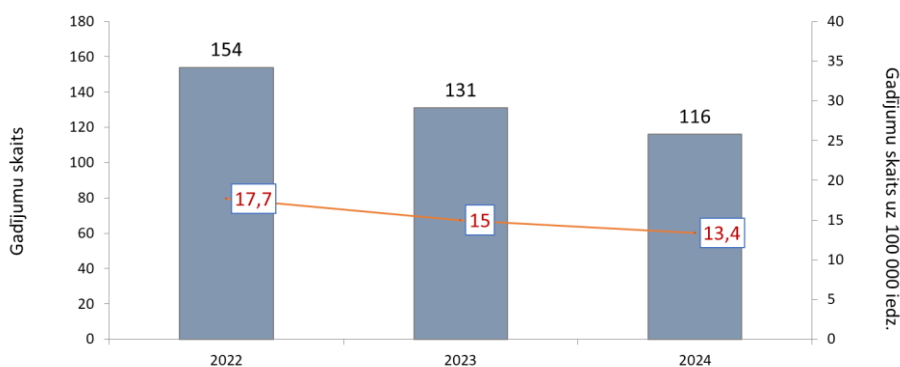
Jaunatklāto HIV infekcijas un laboratorijās veikto HIV testu skaits

3.3. Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi sadalījumā pa dzimumiem

No 2022.–2024. gadam Latvijā tika reģistrēts 401 jaunatklāts HIV infekcijas gadījums vīriešiem, kas ir vidēji 134 gadījumi gadā. Visaugstākā saslimstība reģistrēta 2022. gadā – 17,7 gadījumi uz 100 000 vīriešiem, zemākā 2024. gadā – 13,4 gadījumi uz 100 000. Procentuāli 2024. gadā HIV infekcijas gadījumu skaits vīriešiem samazinājies par 25% salīdzinājumā ar 2022. gadu (skatīt 4. grafiku).

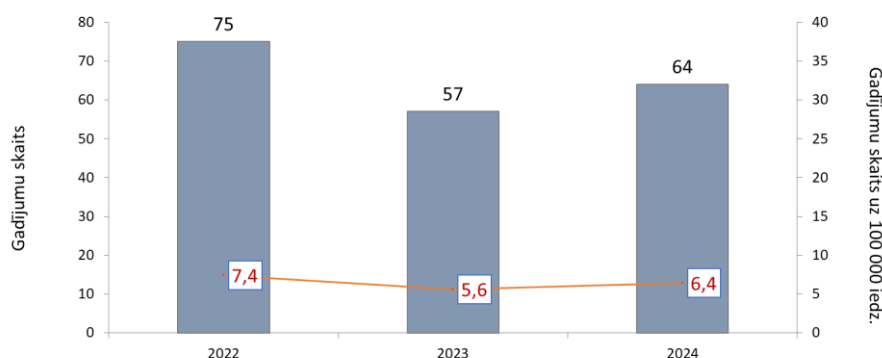
Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi vīriešiem

Savukārt, no 2022.–2024. gadam Latvijā 196 jaunatklāti HIV infekcijas gadījumi reģistrēti sievietēm, kas ir vidēji 65 gadījumi gadā. Visaugstākā saslimstība reģistrēta 2022. gadā – 7,4 gadījumi uz 100 000 sievietēm, zemākā 2023. gadā – 5,6 gadījumi uz 100 000 (skatīt 5. grafiku).

5. grafiks

Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi sievietēm

3.4. Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi sadalījumā pa vecuma grupām

No 2022.–2024. gadam Latvijā visaugstākā saslimstība katru gadu reģistrēta vecuma grupās 40–49 gadi (33,7% jeb 201 gadījums no 597 gadījumiem) un 30–39 gadi (27,5% jeb 164 gadījumi no 597 gadījumiem). Vecuma grupā 40–49 gadi visaugstākā saslimstība reģistrēta 2022. gadā – 30,6 gadījumi uz 100 000, zemākā 2024. gadā – 23 gadījumi uz 100 000. Vecuma grupā 30–39 gadi visaugstākā saslimstība reģistrēta 2022. gadā – 23,4 gadījumi uz 100 000, zemākā 2023. gadā – 18,2 gadījumi uz 100 000. Procentuāli 2024. gadā HIV infekcijas gadījumu skaits vecuma grupā 40–49 gadi samazinājies par 23% salīdzinājumā ar 2022. gadu (skatīt 1. tabulu).

Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi sadalījumā pa vecuma grupām

Gads/vec.gr	2022.		2023.		2024.		Gad. sk. 2022.–2024.	% no visiem gadījumiem
	gad.sk.	uz 1000 00	gad.sk.	uz 1000 00	gad.sk.	uz 1000 00		
0-14	2	0,7	3	1,0	0	0,0	5	0,8
15-17	0	0,0	1	1,6	2	3,2	3	0,5
18-29	16	7,5	18	8,6	11	5,3	45	7,5
30-39	64	23,4	50	18,2	50	18,9	164	27,5
40-49	77	30,6	65	25,6	59	23,0	201	33,7
50-59	47	18,3	33	12,9	39	15,4	119	19,9
60+	23	3,5	18	2,7	19	2,9	60	10,1
Kopā	229	12,2	188	10,0	180	9,6	597	100,0

3.5. Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi sadalījumā pa Latvijas reģioniem

No 2022.–2024. gadam Latvijā visaugstākā saslimstība katru gadu reģistrēta Rīgas statistiskajā reģionā, visaugstākā saslimstība reģistrēta 2022. gadā – 16,5 gadījumi uz 100 000, zemākā 2023. gadā – 13,5 gadījumi uz 100 000.

Vidzemē visaugstākā saslimstība reģistrēta 2022. gadā – 4,3 gadījumi uz 100 000, zemākā 2024. gadā – 1,5 gadījumi uz 100 000. Kurzemē visaugstākā saslimstība reģistrēta 2022. gadā – 14,3 gadījumi uz 100 000, zemākā 2024. gadā – 7,6 gadījumi uz 100 000. Zemgalē visaugstākā saslimstība reģistrēta 2024. gadā – 9,4 gadījumi uz 100 000. Latgalē visaugstākā saslimstība reģistrēta 2022. gadā – 6,1 gadījumi uz 100 000, zemākā 2024. gadā – 3,7 gadījumi uz 100 000. Vērojama tendence, ka pēdējos gados HIV infekcijas gadījumu skaits samazinājies Vidzemes, Kurzemes un Latgales statistiskajos reģionos (skatīt 2. tabulu).

Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi sadalījumā pa Latvijas reģioniem

Gads/reģions	2022.		2023.		2024.		Vidēji 2022.– 2024.	
	gad.sk.	uz 100000	gad.sk.	uz 100000	gad.sk.	uz 100000	gad.sk.	uz 100000
Rīgas	141	16,5	115	13,5	116	13,7	124	14,5
Vidzemes	12	4,3	6	2,2	4	1,5	7	2,6
Kurzemes	40	14,3	31	11,1	21	7,6	31	11
Zemgales	16	7,1	16	7,1	21	9,4	18	7,9
Latgales	15	6,1	12	4,9	9	3,7	12	4,9

3.6. HIV inficēšanās ceļi

Analizējot pēdējo gadu laikā Latvijā jaunatklātos HIV infekcijas gadījumus sadalījumā pēc zināmiem inficēšanās ceļiem, vērojama tendence, ka narkotiku injicēšanas ceļā gadījumu skaits samazinās (2022. gadā tie bija 25% gadījumu, bet 2024. gadā 15% gadījumu), joprojām visizplatītākā transmisija ir heteroseksuālā (katru gadu virs 50% gadījumu, sasniedzot visaugstāko 2024. gadā 73% gadījumu). Jāņem vērā, ka nezināmie inficēšanās ceļi katru gadu ir virs 30% gadījumu. Katru gadu reģistrēti arī vertikālās transmisijas gadījumi, izņemot 2024. gadu, kad netika reģistrēts neviens vertikālās transmisijas gadījums (skatīt 3. tabulu).

3. tabula

Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi sadalījumā pēc zināmiem inficēšanās ceļiem un procentuāli no visiem zināmiem inficēšanās ceļiem

Gads/infic.ceļš	2022.	2023.	2024.	Vidēji 2022.–2024.
Heteroseksuālā transmisija	95 (68%)	56 (62%)	63 (73%)	214 (67%)
Narkotiku injicēšana	35 (25%)	22 (25%)	13 (15%)	70 (22%)
Homoseksuālā transmisija	9 (6%)	9 (10%)	10 (12%)	28 (9%)
Vertikālā transmisija	2 (1%)	3 (3%)	0 (0%)	5 (2%)
Kopā zināms inficēšanās ceļš	141	90	86	317

2019. gada nogalē sāka darboties jaunais *Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs par pacientiem, kuriem diagnosticēta HIV infekcija vai saslimšana ar AIDS*, kas tika izveidots no jauna un iekļauts Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrā (PREDA). Atšķirībā no iepriekšējā reģistra, šajā ir priekšrocība, ka ārsts, kuram ir piekļuve reģistram, pēc papildus informācijas saņemšanas no pacienta, datus var papildināt. Līdz ar to noskaidroto inficēšanās ceļu rādītājs būtu jāskatās ilgtermiņā.

Latvijā katru gadu tiek reģistrēts vismaz viens HIV vertikālās transmisijas gadījums, izņemot 2024. gadu, kad netika reģistrēti šādi gadījumi. No 2022.–2024. gadam reģistrēti 5 vertikālās transmisijas gadījumi (0,8% no 597 HIV jaunatklātiem gadījumiem). Ņemot vērā, ka HIV vertikālās transmisijas gadījumus no mātes bērnam ir iespējams novērst, jo tiek nodrošināta antiretrovirālā terapija no valsts budžeta līdzekļiem, tad šādiem gadījumiem vispār nevajadzētu būt.

Analizējot vertikālās transmisijas gadījumus kopumā, redzams, ka joprojām tiek novēroti gadījumi, kad HIV inficēta sieviete atsakās no ārstēšanas, nav bijusi līdzestīga ārstēšanās procesā (nav lietojusi antiretrovirālo terapiju), ir no sociālās atstumtības riskam pakļautām iedzīvotāju grupām, lieto narkotikas. Tāpat ir gadījumi, ka pirmajā grūtniecības trimestrī HIV tests neuzrāda inficēšanos (negatīvs), bet tikai pēc grūtniecības beigām, veicot atkārtoti HIV testu, tas ir pozitīvs, un māte uzzina, ka ir HIV inficēta. Pašlaik valstī noteikts, ka

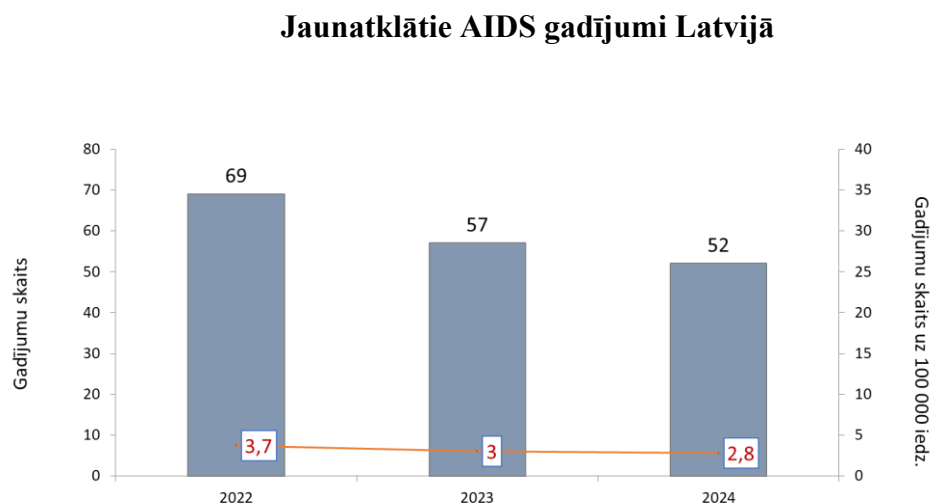
HIV tests tiek veikts tikai grūtniecības pirmajā trimestrī (2006.gada 25.jūlija Ministru kabineta noteikumi Nr.611 “Dzemdību palīdzības nodrošināšanas kārtība”).

IV AIDS

4.1. Jaunatklātie AIDS gadījumi

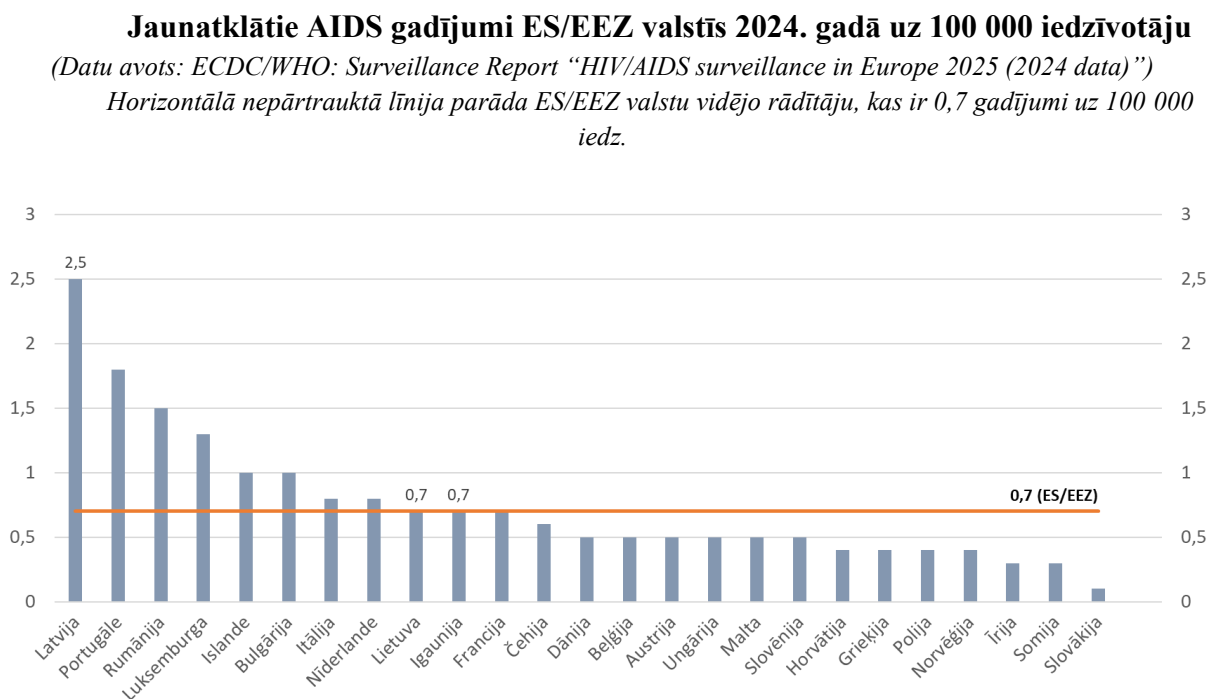
No 2022.–2024. gadam Latvijā tika reģistrēti 178 jaunatklāti AIDS gadījumi, kas ir vidēji 59 gadījumi gadā. Redzams AIDS saslimstības samazinājums no 3,7 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju 2022. gadā līdz 2,8 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju 2024. gadā. Procentuāli 2024. gadā AIDS gadījumu skaits samazinājies par 25% salīdzinājumā ar 2022. gadu (skatīt 6. grafiku).

6. grafiks

Jaunākie ECDC uzraudzības ziņojuma dati par 2024. gadu liecina, ka ES/EEZ valstīs vidēji bija 0,7 AIDS gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju¹. Pēc ECDC datiem Latvijā 2024. gadā bija 2,5 AIDS gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju, ieņemot pirmo vietu ES/EEZ valstu vidū. Lietuva un Igaunija atrodas dalītajā devītajā/desmitajā vietā ar 0,7 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju (skatīt 7. grafiku).

7. grafiks

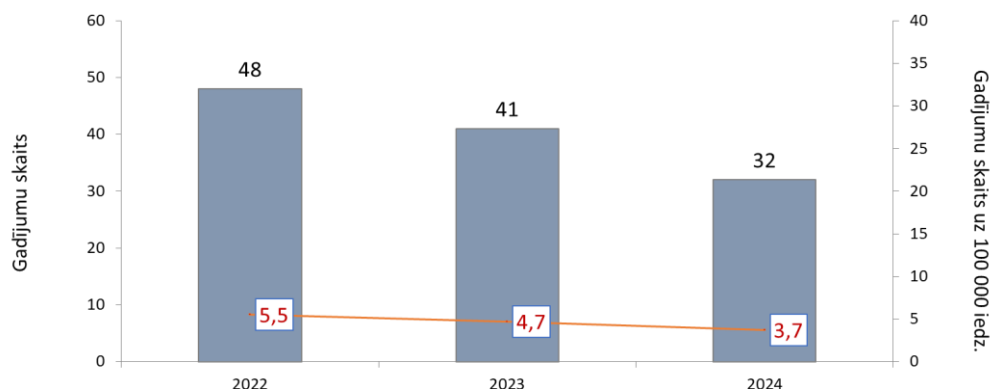

4.2. Jaunatklātie AIDS gadījumi sadalījumā pa dzimumiem

No 2022.–2024. gadam Latvijā tika reģistrēts 121 jaunatklāts AIDS gadījums vīriešiem, kas ir vidēji 40 gadījumi gadā. Visaugstākā saslimstība reģistrēta 2022. gadā – 5,5 gadījumi uz 100 000 vīriešiem, zemākā 2024. gadā – 3,7 gadījumi uz 100 000. Procentuāli 2024. gadā AIDS gadījumu skaits vīriešiem samazinājies par 33% salīdzinājumā ar 2022. gadu (skatīt 8. grafiku).

8. grafiks

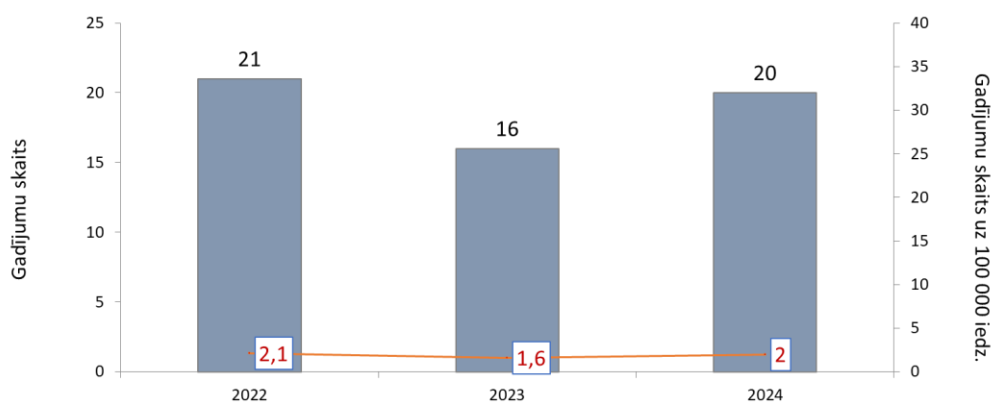
Jaunatklātie AIDS gadījumi vīriešiem

Savukārt, no 2022.–2024. gadam Latvijā 57 jaunatklāti AIDS gadījumi reģistrēti sievietēm, kas ir vidēji 19 gadījumi gadā. Visaugstākā saslimstība reģistrēta 2022. gadā – 2,1 gadījumi uz 100 000 sievietēm, zemākā 2023. gadā – 1,6 gadījumi uz 100 000 (skatīt 9. grafiku).

9. grafiks

Jaunatklātie AIDS gadījumi sievietēm

4.3. Jaunatklātie AIDS gadījumi sadalījumā pa vecuma grupām

No 2022.–2024. gadam Latvijā visaugstākā saslimstība reģistrēta vecuma grupās 40–49 gadi (42,7% jeb 76 gadījumi no 178 gadījumiem) un 30–39 gadi (24,7% jeb 44 gadījumi no 178 gadījumiem). Vecuma grupā 40–49 gadi visaugstākā saslimstība reģistrēta 2022. gadā – 11,5 gadījumi uz 100 000, zemākā 2024. gadā – 7 gadījumi uz 100 000. Procentuāli 2024. gadā AIDS gadījumu skaits vecuma grupā 40–49 gadi samazinājies par 38% salīdzinājumā ar 2022.

gadu. Vecuma grupā 30–39 gadi visaugstākā saslimstība reģistrēta 2022. gadā – 6,6 gadījumi uz 100 000, zemākā 2023. gadā – 4,7 gadījumi uz 100 000 (skatīt 4. tabulu).

4. tabula

Jaunatklātie AIDS gadījumi sadalījumā pa vecuma grupām

Gads/vec.gr.	2022.		2023.		2024.		Gad.sk. 2022.– 2024.	% no visiem gadījumiem
	gad.sk.	uz 100000	gad.sk.	uz 100000	gad.sk.	uz 100000		
0-14	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
15-17	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
18-29	0	0,0	1	0,5	1	0,5	2	1,1
30-39	18	6,6	13	4,7	13	4,9	44	24,7
40-49	29	11,5	29	11,4	18	7,0	76	42,7
50-59	15	5,8	8	3,1	13	5,1	36	20,2
60+	7	1,1	6	0,9	7	1,1	20	11,3
Kopā	69	3,7	57	3,0	52	2,8	178	100,0

4.4. Jaunatklātie AIDS gadījumi sadalījumā pa Latvijas reģioniem

No 2022.–2024. gadam Latvijā visaugstākā saslimstība katru gadu reģistrēta Rīgas statistiskajā reģionā. Visaugstākā saslimstība reģistrēta 2022. gadā – 6 gadījumi uz 100 000, zemākā 2024. gadā – 4,8 gadījumi uz 100 000. Procentuāli 2024. gadā AIDS gadījumu skaits Rīgas statistiskajā reģionā samazinājies par 20% salīdzinājumā ar 2022. gadu.

Kurzemes reģionā vērojams saslimstības samazinājums 2022. gadā – 1,8 gadījumi uz 100 000, 2024. gadā – 0,4 gadījumi uz 100 000. Pārējos reģionos nav vērojamas izteiktas tendences (skatīt 5. tabulu).

5. tabula

Jaunatklātie AIDS gadījumi sadalījumā pa Latvijas reģioniem

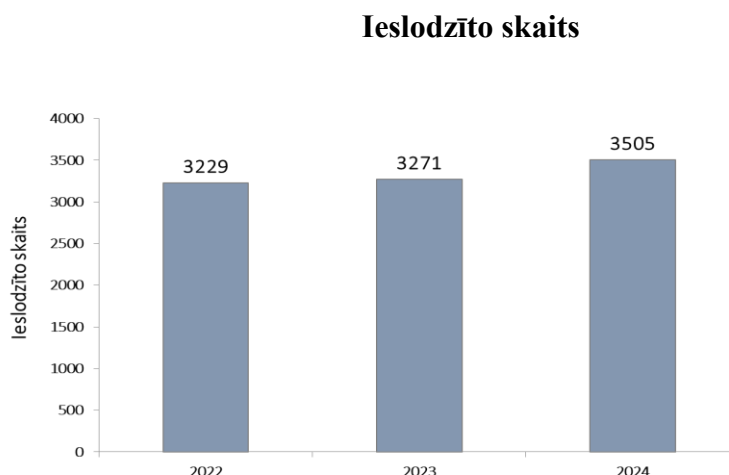
Gads/reģions	2022.		2023.		2024.		Vidēji 2022.– 2024.	
	gad.sk.	uz 100000	gad.sk.	uz 100000	gad.sk.	uz 100000	gad.sk.	uz 100000
Rīgas	51	6	48	5,6	41	4,8	47	5,5
Vidzemes	2	0,7	0	0,0	3	1,1	2	0,6
Kurzemes	5	1,8	3	1,1	1	0,4	3	1,1
Zemgales	7	3,1	2	0,9	4	1,8	4	1,9
Latgales	2	0,8	4	1,6	3	1,2	3	1,2

V HIV infekcija ieslodzījuma vietās

5.1. Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi ieslodzījuma vietās

Pēc Latvijas oficiālās statistikas (Oficiālā statistikas portāla) datiem vērojams, ka no 2022.–2024. gadam Latvijā ieslodzīto skaitam ir tendence pieaugt – ja 2022. gadā norādīts, ka bija 3229 ieslodzīto, tad 2024. gadā 3505 ieslodzīto (skatīt 10. grafiku).

10. grafiks

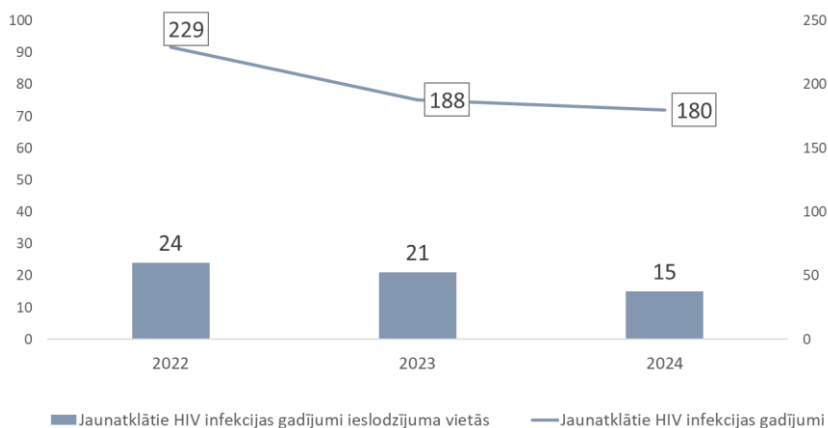

No 2022.–2024. gadam Latvijā ieslodzījuma vietās tika reģistrēti 60 jaunatklāti HIV infekcijas gadījumi, kas ir vidēji 20 gadījumi gadā. Latvijā kopā šajā laika periodā tika reģistrēti 597 jaunatklāti HIV infekcijas gadījumi, līdz ar to ieslodzījuma vietās tika reģistrēti 10% jaunatklāto HIV infekcijas gadījumu.

Būtisks ir ieguvums, ka ieslodzījuma vietu ārstniecības personām ir nodrošināta piekļuve Reģistram. Ārstniecības personai, kurai ir piekļuve Reģistram, pēc papildus informācijas saņemšanas no pacienta, ir iespēja datus papildināt. Reģistrs veidots tā, lai datus tajā varētu ievadīt tiešsaistes režīmā, mazinājies slogs ārstniecības personām, iepriekš bija jāaizpilda un jāsūta informācija papīra formātā. Ņemot vērā, ka Reģistrā informācija tiek ielasīta no citiem reģistriem, ārstniecības personai samazinājies ievadāmās informācijas apjoms.

Ieslodzījuma vietās vērojams HIV infekcijas gadījumu skaita samazinājums no 24 gadījumiem 2022. gadā līdz 15 gadījumiem 2024. gadā, bet jāņem vērā, ka arī jaunatklāto HIV infekcijas gadījumu skaitam ir tendence samazināties (skatīt 11. grafiku).

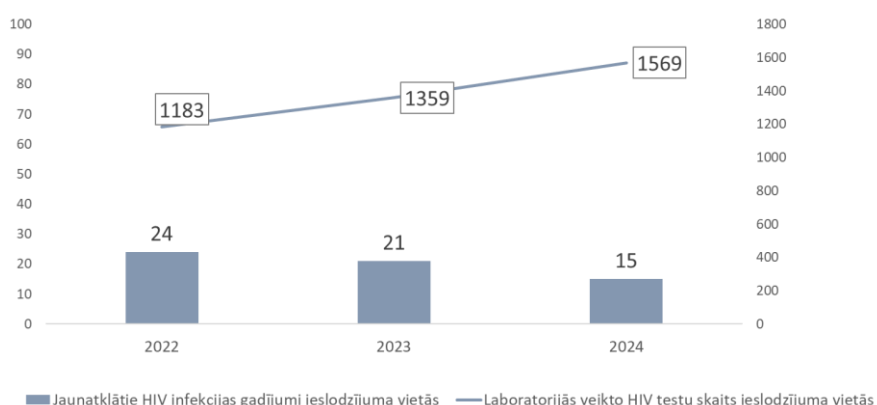
Jaunatklāto HIV infekcijas gadījumu skaits ieslodzījuma vietās un jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi

5.2. Laboratorijās veikto HIV testu skaits ieslodzījuma vietās

Redzams, ka laboratorijās veikto HIV testu skaits ieslodzījuma vietās pēdējo gadu laikā ir pieaudzis – ja 2022. gadā tika veikti 1183 testu, tad 2024. gadā 1569 testu. Zemāk grafikā redzams, ka HIV jaunatklāto gadījumu skaits ieslodzījuma vietās samazinās, bet laboratorijās veikto HIV testu skaits ieslodzījuma vietās pieaug (skatīt 12. grafiku).

Jaunatklāto HIV infekcijas gadījumu skaits ieslodzījuma vietās un laboratorijās veikto HIV testu skaits ieslodzījuma vietās

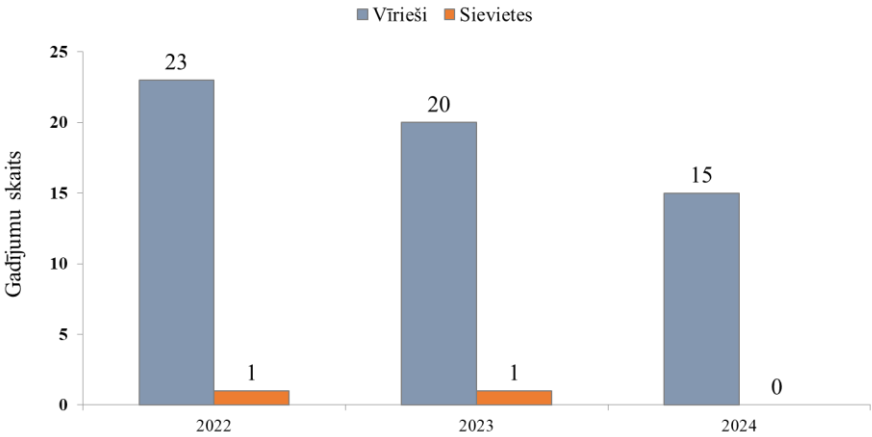

5.3. Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi ieslodzījuma vietās sadalījumā pa dzimumiem

No 2022.–2024. gadam Latvijā tika reģistrēti 58 jaunatklāti HIV infekcijas gadījumi ieslodzījuma vietās vīriešiem, kas ir vidēji 19 gadījumi gadā. Sievietēm tajā pašā laika periodā tika reģistrēti 2 gadījumi (skatīt 13. grafiku). Jāņem vērā, ka lielākā daļa ieslodzīto ir vīrieši, kā norādīts Latvijas oficiālās statistikas (Oficiālā statistikas portāla) datos (skatīt 6. tabulu).

13. grafiks

Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi ieslodzījuma vietās sadalījumā pa dzimumiem

6. tabula

Ieslodzīto skaits sadalījumā pa dzimumiem

Gads/dzimums	2022.	2023.	2024.
Vīrieši	2981	3022	3261
Sievietes	248	249	244
Kopā	3229	3271	3505

5.4. Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi ieslodzījuma vietās sadalījumā pa vecuma grupām

No 2022.–2024. gadam Latvijā visvairāk HIV infekcijas gadījumu ieslodzījuma vietās reģistrēti vecuma grupās 30–39 gadi (46,7% jeb 28 gadījumi no 60 gadījumiem) un 40–49 gadi (33,3% jeb 20 gadījumi no 60 gadījumiem) (skatīt 7. tabulu).

Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi ieslodzījuma vietās sadalījumā pa vecuma grupām

Gads/vec.gr.	2022.	2023.	2024.	Kopā 2022.– 2024.	% no visiem gadījumiem
0-14	0	0	0	0	0,0
15-17	0	0	0	0	0,0
18-29	3	3	2	8	13,3
30-39	11	10	7	28	46,7
40-49	7	7	6	20	33,3
50-59	3	1	0	4	6,7
60+	0	0	0	0	0,0
Kopā	24	21	15	60	100,0

5.5. HIV infekcijas gadījumi ieslodzījuma vietās sadalījumā pa inficēšanās ceļiem

No 2022.–2024. gadam Latvijā reģistrētajiem HIV infekcijas gadījumiem ieslodzījuma vietās, redzams, ka visbiežāk kā inficēšanās ceļš norādīta narkotiku injicēšana (48,3% jeb 29 gadījumos no 60 gadījumiem), bet redzama arī tendence narkotiku injicēšanas ceļā HIV gadījumu skaitam samazināties. Heteroseksuālā transmisija norādīta 25% gadījumu (15 gadījumi no 60). Jāņem vērā, ka katru gadu tiek norādīti arī nezināmi inficēšanās ceļi (skatīt 8. tabulu).

Jaunatklātie HIV infekcijas gadījumi ieslodzījuma vietās sadalījumā pa inficēšanās ceļiem

Gads/infic.ceļš	2022.	2023.	2024.	Kopā 2022.– 2024.	% no visiem gadījumiem
Narkotiku injecēšana	15	8	6	29	48,3
Heteroseksuālā transmisija	7	7	1	15	25,0
Nezināms	2	5	8	15	25,0
Homoseksuālā transmisija	0	1	0	1	1,7
Kopā	24	21	15	60	100,0

VI Tuberkulozes, C hepatīta un HIV koinfekcija

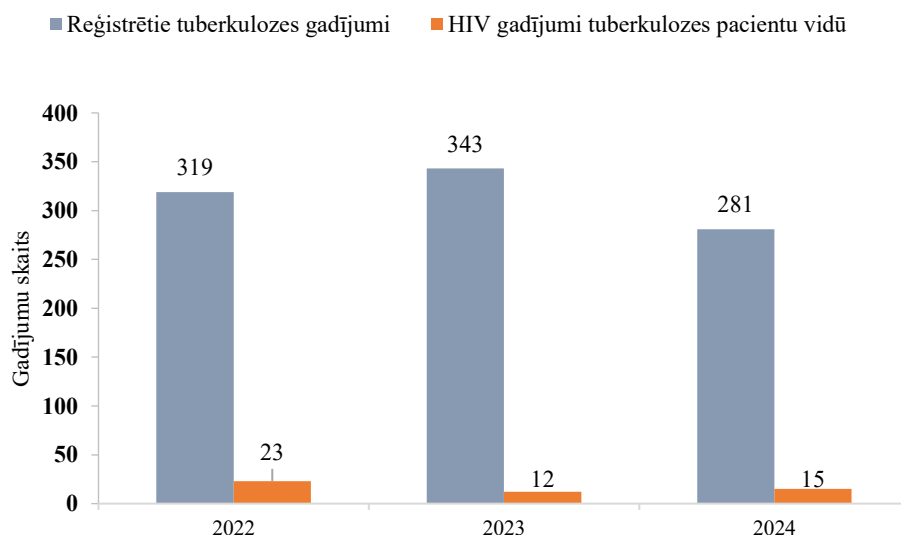
6.1. Tuberkulozes un HIV koinfekcija

Balstoties uz PVO informāciju, cilvēkiem ar HIV infekciju ir aptuveni 14 reizes lielāka iespēja saslimt ar tuberkulozi, kā arī HIV inficēto cilvēku vidū ir sliktāki tuberkulozes ārstēšanas rezultāti un trīs reizes augstāka mirstība tuberkulozes ārstēšanas laikā salīdzinājumā ar cilvēkiem bez HIV infekcijas. Neskatoties uz sasniegumiem tuberkulozes slimības diagnostikā, ārstēšanā un profilaksē, tuberkuloze joprojām ir galvenais nāves cēlonis cilvēku vidū, kuri dzīvo ar HIV visā pasaulē².

Laika periodā no 2022. līdz 2024. gadam Latvijā tika reģistrēti 50 HIV gadījumi tuberkulozes pacientu vidū jeb vidēji 17 gadījumi gadā. 2022. gadā no 319 reģistrētajiem tuberkulozes gadījumiem (iekļaujot gan pirmreizēju saslimšanu, gan recidīvus) 23 gadījumos (7,2%) bija reģistrēta TB/HIV koinfekcija. 2023. gadā HIV gadījumu skaits tuberkulozes pacientu vidū samazinājās līdz 12 gadījumiem (3,5%) no kopumā reģistrētiem 343 gadījumiem, savukārt 2024. gadā bija reģistrēti 15 HIV gadījumi tuberkulozes pacientu vidū, kas veidoja 5,3% no visiem tuberkulozes gadījumiem (skatīt 14. grafiku).

14. grafiks

Reģistrēto tuberkulozes un TB/HIV koinfekcijas gadījumu skaits Latvijā

6.2. C hepatīta un HIV koinfekcija

Nereti tiek novēroti gadījumi, kad C hepatīta pacientiem tiek diagnosticēta arī HIV infekcija. Tā kā gan HIV, gan C vīrushepatīts var izplatīties ar asinīm, galvenais šo infekciju riska faktors ir injicējamo narkotiku lietošana. Kopīga adatu vai citu narkotiku injicēšanas

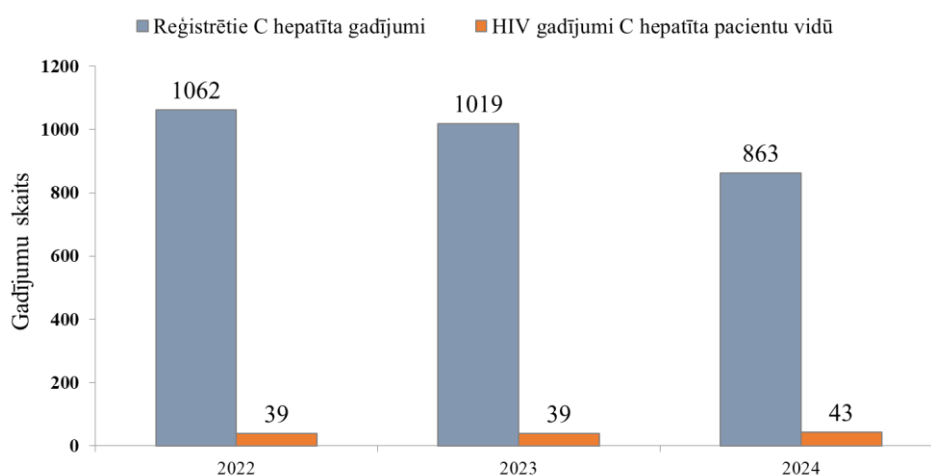
² <https://www.who.int/news/item/16-05-2024-who-launches-updated-guidance-on-hiv-associated-tb>

aprikojuma izmantošana palielina saskares risku ar HIV vai C hepatīta inficētām asinīm. Cilvēkiem ar C hepatīta un HIV koinfekciju HIV var izraisīt hroniska C hepatīta ātrāku progresēšanu, savukārt C hepatīta klātbūtne var sarežģīt HIV ārstēšanu un ietekmēt terapijas efektivitāti.

No 2022.–2024. gadam Latvijā tika reģistrēts 121 HIV gadījums akūto un hronisko C hepatīta inficēto cilvēku vidū, kas ir vidēji 40 gadījumi gadā. Jāatzīmē, ka ar katru gadu vērojams HIV un C hepatīta koinfekcijas saslimstības neliels pieaugums. No kopējā gan akūto, gan hronisko C hepatīta gadījumu skaita 2022. gadā 3,7% gadījumos tika reģistrēta arī HIV infekcija, 2023. gadā – 3,8%, savukārt 2024. gadā šis rādītājs sasniedza 5% (skatīt 15. grafiku).

15. grafiks

Reģistrēto C hepatīta un C hepatīta/HIV koinfekcijas gadījumu skaits Latvijā

VII Secinājumi

1. Laika periodā no 2022.–2024. gadam Latvijā tiek novērots saslimstības ar HIV infekciju samazinājums (attiecīgi no 12,2 līdz 9,6 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju jeb no 229 līdz 180 jaunatklātiem gadījumiem gadā). Procentuāli 2024. gadā HIV infekcijas gadījumu skaits samazinājies par 21% salīdzinājumā ar 2022. gadu.
2. ECDC/PVO uzraudzības ziņojuma dati par 2024. gadu liecina, ka Latvija ES/EEZ vidū ieņem dalītu sesto/septīto vietu pēc jaunatklāto HIV infekcijas gadījumu skaita uz 100 000 iedzīvotāju (salīdzinājumam Igaunija un Lietuva ieņem piekto un desmito vietu).
3. Laboratorijās veikto HIV testu skaits pēdējo gadu laikā ir pieaudzis. Vērojama tendence, ka HIV jaunatklāto gadījumu skaits samazinās, bet laboratorijās veikto HIV testu skaits pieaug.
4. HIV infekcija biežāk tiek reģistrēta vīriešiem nekā sievietēm.
5. Visaugstākā saslimstība ar HIV infekciju reģistrēta vecuma grupās 40–49 gadi un 30–39 gadi.
6. Visaugstākā saslimstība ar HIV infekciju reģistrēta Rīgas statistiskajā reģionā (14,5 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju). Vērojama tendence, ka pēdējos gados HIV infekcijas gadījumu skaits samazinājies Vidzemes, Kurzemes un Latgales statistiskajos reģionos, savukārt Zemgales reģionā nedaudz pieaudzis. Rīgas reģionā 2023. gadā novēroja gadījumu skaita samazinājumu, taču 2024. gadā tas nedaudz palielinājās.
7. Jaunatklāto HIV infekcijas gadījumu sadalījumā pēc zināmiem inficēšanās ceļiem, vērojama tendence, ka narkotiku injicēšanas ceļā gadījumu skaits samazinās (2022. gadā tie bija 25% gadījumu, bet 2024. gadā – 15% gadījumu). Joprojām visizplatītākā transmisija ir heteroseksuālā (katru gadu virs 50% gadījumu, sasniedzot visaugstāko 2024. gadā – 73% gadījumu). Savukārt nezināmie inficēšanās ceļi katru gadu ir virs 30% gadījumu. Tika reģistrēti arī vertikālās transmisijas gadījumi (2 gadījumi 2022. gadā un 3 gadījumi 2023. gadā), izņemot 2024. gadu, kad netika reģistrēts neviens vertikālās transmisijas gadījums.
8. No 2022.–2024. gadam tiek novērots AIDS saslimstības samazinājums no 3,7 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju 2022. gadā līdz 2,8 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotāju 2024. gadā (attiecīgi no 69 līdz 52 gadījumiem gadā). Procentuāli 2024. gadā AIDS gadījumu skaits samazinājies par 25% salīdzinājumā ar 2022. gadu.
9. ECDC/PVO uzraudzības ziņojuma dati par 2024. gadu liecina, ka Latvija ieņem pirmo vietu ES/EEZ valstu vidū pēc jaunatklāto AIDS gadījumu skaita (salīdzinājumam Lietuva un Igaunija dalītajā devītajā/desmitajā vietā).
10. AIDS biežāk tiek reģistrēts vīriešiem nekā sievietēm.
11. Visaugstākā saslimstība ar AIDS reģistrēta vecuma grupās 40–49 gadi un 30–39 gadi.
12. Visaugstākā saslimstība ar AIDS reģistrēta Rīgas statistiskajā reģionā (5,5 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju). Procentuāli 2024. gadā AIDS gadījumu skaits Rīgas statistiskajā reģionā samazinājies par 20% salīdzinājumā ar 2022. gadu.
13. No 2022.–2024. gadam Latvijā ieslodzījuma vietās tika reģistrēti 60 jaunatklāti HIV infekcijas gadījumi. Līdz ar to ieslodzījuma vietās tika reģistrēti 10% jaunatklāto HIV infekcijas gadījumu.

14. Ieslodzījuma vietās vērojams HIV infekcijas gadījumu skaita samazinājums (no 24 līdz 15 gadījumiem), bet jāņem vērā, ka arī jaunatklāto HIV infekcijas gadījumu skaitam ir tendence samazināties.
15. Laboratorijās veikto HIV testu skaits ieslodzījuma vietās pēdējo gadu laikā ir pieaudzis. Vērojama tendence, ka HIV jaunatklāto gadījumu skaits ieslodzījuma vietās samazinās, bet laboratorijās veikto HIV testu skaits ieslodzījuma vietās pieaug.
16. Visvairāk HIV infekcijas gadījumu ieslodzījuma vietās reģistrēti vecuma grupās 30–39 gadi un 40–49 gadi.
17. No 2022.–2024. gadam Latvijā reģistrētajiem HIV infekcijas gadījumiem ieslodzījuma vietās, redzams, ka visbiežāk kā inficēšanās ceļš norādīta narkotiku injicēšana (48% jeb 29 gadījumi). Redzama arī tendence narkotiku injicēšanas ceļā HIV gadījumu skaitam samazināties. Heteroseksuālā transmisija norādīta 25% gadījumu (15 gadījumi no 60). Jāņem vērā, ka katru gadu tiek norādīti arī nezināmi inficēšanās ceļi.
18. 2022. gadā no 319 reģistrētajiem tuberkulozes gadījumiem (iekļaujot gan pirmreizēju saslimšanu, gan recidīvus) 7,2% bija reģistrēta TB/HIV koinfekcija, 2023. gadā 3,5% bija reģistrēta TB/HIV koinfekcija, savukārt 2024. gadā 5,3%.
19. 2022. gadā no 1062 reģistrētajiem C hepatīta gadījumiem (iekļaujot gan akūtos, gan hroniskos C hepatīta gadījumus) 3,7% bija reģistrēta C hepatīta un HIV koinfekcija, 2023. gadā – 3,8% bija reģistrēta C hepatīta un HIV koinfekcija, savukārt 2024. gadā 5%.